

БЕЛОРУССКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ

Филологический факультет

Кафедра классической филологии

Аннотация к дипломной работе

**«Представления о метафоре
в трудах античных риториков»**

Сергей Евгеньевич Лунский

Руководитель

О. Г. Прокопчук

2018 г.

РЕФЕРАТ

Общий **объем** дипломной работы составляет 60 с., включая 4 таблицы, 31 использованный источник, 4 приложения.

Ключевые слова: ТРОП, МЕТАФОРА, ТЕОРИЯ ТРОПОВ И ФИГУР, ТЕОРИЯ МЕТАФОРЫ, АНТИЧНАЯ РИТОРИКА, ТЕОРЕТИЧЕСКОЕ КРАСНОРЕЧИЕ, ЭЛОКУЦИЯ.

Объект исследования: описание понятия метафоры в трактатах Аристотеля «Поэтика» и «Риторика», в трактате Деметрия «О стиле», анонимном трактате «Риторика для Геренния» и трактате Марка Фабия Квинтилиана «Наставления оратору».

Цель исследования: определение характера изменений представлений о метафоре во времена античности, а также сравнение классификаций ее разновидностей в трактатах греческих и римских риторов.

Методы исследования: применяются описательный и сопоставительный методы анализа. Необходимо было сравнить дефиниции, виды и иллюстративные примеры метафоры в трактатах греческих и римских риторов.

Основные результаты исследования:

- в античности метафора рассматривается в широком и узком смыслах. В ходе своего развития понятие постепенно сужается и конкретизируется как перенос наименования по сходству. Вследствие этого из метафоры вычлениются такие тропы, как метонимия, гипербола, сравнение и другие;
- античными авторами описываются следующие функции метафоры: номинативная, эстетическая, декоративная, когнитивная, изобразительная, функции преувеличения и преуменьшения, эвфемистическая, оценочная и функция сокращения. Некоторые из функций, упомянутые античными авторами, в современной классификации выполняются другими фигурами;
- подчеркивается естественная природа метафоры. Использование данного тропа характерно не только для художественных произведений, но и для повседневной речи.

Актуальность и новизна исследования. Исследования античных трактатов дают возможность эксплицировать представления авторов о сущности и особенностях метафоры. Классификация разновидностей метафоры, предложенная античными авторами, легла в основу современных определений видов метафоры. Впервые предпринята попытка комплексного анализа представлений античных риторов о теории метафоры.

Рекомендации по внедрению полученных результатов. Материалы исследования текстов античных авторов, посвященных понятию метафоры, могут использоваться при разработке курсов по истории риторики и стилистики, общего языкознания и литературоведения.

Дипломная работа «Представления о метафоре в трудах античных риторов» представляет собой самостоятельно выполненное исследование. Материалы и полученные результаты дипломной работы достоверны.

РЭФЕРАТ

Агульны аб'ём дыпломнай работы складае 60 с., уключаючы 4 табліцы, 31 выкарыстаную крыніцу, 4 дадаткі.

Ключавыя словы: ТРОП, МЕТАФАРА, ТЭОРЫЯ ТРОПАЎ І ФІГУР, ТЭОРЫЯ МЕТАФАРЫ, АНТЫЧНАЯ РЫТОРЫКА, ТЭАРЭТЫЧНАЕ КРАСАМОЎСТВА, ЭЛАКУЦЫЯ.

Аб'ект даследавання: апісанне паняцця метафары ў трактатах Арыстоцеля «Паэтыка» і «Рыторыка», у трактаце Дзаметрыя «Пра стыль», ананімным трактаце «Рыторыка для Герэнія» і трактаце Марка Фабія Квінтыліяна «Настаўленні арагарау».

Мэта даследавання: вызначэнне характару змены ўяўленняў аб метафары ў антычнасці, а таксама параўнанне класіфікацый яе разнавіднасцей у трактатах грэчаскіх і рымскіх рыгараў.

Метады даследавання: выкарыстоўваюцца апісальны і супастаўляльны метады аналізу. Неабходна было параўнаць дэфініцыі, віды і ілюстрацыйныя прыклады метафары ў трактатах грэчаскіх і рымскіх рыгараў.

Асноўныя вынікі даследавання:

- у антычнасці метафара апісваецца ў шырокім і вузкім сэнсах. Падчас свайго развіцця паняцце паступова звужаецца і канкрэтызуецца як перанос назвы па падабенстве. Праз гэта з метафары вычляняюцца такія тропы, як метанімія, сінекдаха, гіпербала, параўнанне і іншыя;
- антычныя аўтары вызначаюць наступныя функцыі метафары: намінацыйная, эстэтычная, дэкаратыўная, кагніцыйная, выяўленчая, функцыі перабольшвання і прымяншэння, эўфемістычная, ацэначная і функцыя скарачэння. Некаторыя з функцый, якія былі згаданыя антычнымі аўтарамі, у сучаснай класіфікацыі выконваюцца іншымі фігурамі;
- падкрэсліваецца натуральная прырода метафары. Выкарыстанне гэтага тропа з'яўляецца характэрным не толькі для мастацкіх твораў, але і для штодзённага маўлення.

Актualityнасць і навізна даследавання. Даследаванні антычных трактатаў даюць магчымасць эксплікаваць уяўленні аўгараў аб сутнасці і асаблівасцях метафары. Класіфікацыя разнавіднасцей метафары, прапанаваная антычнымі аўтарамі, лягла ў аснову сучасных азначэнняў відаў метафары. Упершыню была зроблена спроба комплекснага аналізу ўяўленняў антычных рыгараў аб тэорыі метафары.

Рэкамендацыі па ўкараненні атрыманых вынікаў. Матэрыялы даследавання тэкстаў антычных аўгараў, прысвечаныя паняццю метафары, могуць выкарыстоўвацца пры распрацоўцы курсаў гісторыі рыторыкі і стылістыкі, агульнага мовазнаўства і літаратуразнаўства.

Дыпломная работа «Уяўленні аб метафары ў працах антычных рыгараў» уяўляе сабой самастойна выкананае даследаванне. Матэрыялы і атрыманыя вынікі дыпломнай работы з'яўляюцца дакладнымі.

ABSTRACT

The total amount of the thesis are 60 p., including 4 schedules, 31 used sources and 4 attachments.

Keywords: TROPE, METAPHOR, THEORY OF TROPES AND FIGURES, THEORY OF METAPHOR, ANCIENT RHETORIC, THEORETICAL ELOQUENCE, ELOCUTION.

The object of study: description of the metaphor concept in Aristotle treatises «Poetics» and «Rhetoric», in Demetrius treatise «On Style», the anonymous treatise «Rhetoric for Herennius» and the treatise of Marcus Fabius Quintilianus «Institutes of Oratory».

The goal of study: identification of the type of changes in the concept of metaphor during ancient time, as well as the comparison of its type classifications in Greek and Roman rhetoricians' treatises.

The main methods of study: descriptive and comparative methods of analysis are used. It was necessary to compare the definitions, types and illustrative examples of the metaphor in Greek and Roman rhetoricians' treatises.

The main results of study:

- in antiquity metaphor is considered in the broad and strict sense. In the course of its development, the concept gradually narrows and becomes more concrete as the transfer of the name by similarity. Therefore, such tropes as metonymy, hyperbole, comparison, and others, are extracted from the metaphor;
- ancient authors describe the following metaphor functions: nominative, aesthetic, decorative, cognitive, pictorial, exaggeration and understatement functions, euphemistic, evaluative and contraction function. Some of the functions mentioned by ancient authors in the modern classification are performed by other figures;
- natural nature of metaphor is emphasized. Using of this trope is typical not only for works of art, but also for everyday speech.

The relevance and novelty of the study. Study of ancient treatises makes possible to explicate the authors' views on the nature and features of metaphor. Classification of metaphor's species, proposed by ancient authors, formed the basis of modern definitions of metaphor types. Comprehensive analysis of the ancient rhetoricians' perception of metaphor theory was attempted for the first time.

Recommendations for implementation of the result. Studies of Ancient authors' texts dedicated to the concept of metaphor can be used in the developing of courses on rhetoric and stylistics history, linguistics and literature studies.

«Definitions of metaphor in treatises of ancient rhetoricians» research has been carried out independently. Materials and results of this thesis are authentic.